

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญของการสร้าง สะสมพลังของชาติ ชาติใดมีทุนทางสังคม แข็งแกร่งมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด มีปริมาณมากแค่ไหนย่อมขึ้นกับคุณภาพของระบบการศึกษา การจัดการศึกษาจึงเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐบาลเพราะการศึกษาเป็นกระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์การปรับเปลี่ยน ทักษะคิด การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะการทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝัง ค่านิยม การถ่ายทอดศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญงอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมมีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (ปรัชญา เวสารัชช. 2545 : 2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (สถาบันพระปกเกล้า. 2552 : 59-60) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผน พัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะด้วย มาตรา 78 (1) พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 8-49) ได้ กำหนดการมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8 (2)) และการจัดระบบ โครงสร้าง กระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน การจัดการศึกษาให้ยึด หลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น (มาตรา 9 (6)) และ กฎหมายระเบียบข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จนถึง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ คือ ได้มีการส่งเสริม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและตาม พระราชกำหนด แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ในการจัดการศึกษาด้วย (มาตรา 67 (5))

การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือที่ปัจจุบันสถานศึกษามีความพยายามในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีสมรรถนะสูง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 10) เนื่องจากกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษามีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาสถานศึกษายุคใหม่ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางการศึกษาร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เพื่อทำหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 34 วรรคท้าย ที่ว่าการจัดการศึกษาอบรม ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 120) สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้สรุปปัญหาหลักของการจัดการศึกษาไทยไว้ว่า ยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการศึกษาไทยมักถูกมองว่า เป็นหน้าที่หลักของรัฐ ของสถานศึกษา ของผู้บริหารและครู มีระบบราชการเป็นกลไกสำคัญของการจัดการ โดยไม่ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบครัวและชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมในกระบวนการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายการร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดทำหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น การช่วยติดตามตรวจสอบประเมินผลงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อช่วยในการจัดการศึกษาเหล่านี้ ทำให้การจัดการศึกษาของไทยแปลกแยกวิถีชีวิตไม่มีกลไกทางสังคมที่เข้ามาตรวจสอบคุณภาพ ตรวจสอบความโปร่งใสของการใช้งบ ประมาณเพื่อการศึกษา ดังปัญหาคอรัปชั่นที่พบในการจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ทางการศึกษาหรือการจัดจ้าง ทำให้มีการก่อสร้างที่ไม่ได้มาตรฐานและราคาแพง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อประโยชน์ที่พึงได้รับ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 10)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ โรงเรียน หรือสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา อันเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต้องการให้ประชาชน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหาร สถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา อย่างแท้จริงในลักษณะเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของ สถานศึกษา บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องทำหน้าที่ แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนทุกคนจึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่จะเกิดประโยชน์ สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นลูกหลานของชุมชน ขณะเดียวกันก็ต้องทำงานร่วมกับผู้บริหาร สถานศึกษาและคณะครู โดยตระหนักถึงความเป็น “เจ้าของร่วมกัน” จึงอาศัยกระบวนการ ทำงานที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและความ โปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ของการจัดการศึกษา พร้อมทั้งยึดถือหลักของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ด้วย การปฏิบัติตามกฎหมายยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิ หน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : คำนำ)

กลยุทธ์การดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 8) ปี งบประมาณ 2554 มุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางการกระจายอำนาจ หลักธรรมาภิบาล และเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นภาพร มูลเมือง (2550 : 97) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการพัฒนาร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประธานเครือข่ายผู้ปกครอง และ ครูโรงเรียนชุมชนบ้านคลองพลู (วิศิษฐ์วิทยาทาน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประธาน เครือข่ายผู้ปกครอง และครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาที่ กำหนด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารทั่วไป การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล การมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านงบประมาณ สอดคล้องกับรายงาน วิจัยของ ท่านอง ภูเกิดพิมพ์ (2549 : 105) ได้ศึกษาการพัฒนาร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้าน โนนอำนาจ อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า ก่อนพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับต่ำใกล้เคียงกันทุกคน และไม่มีความสามารถในการทำงาน

ร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานยังมีปัญหาต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น และจากงานวิจัยดังกล่าวยังมีข้อเสนอแนะ
ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัด
การศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนครุคนหนึ่ง ที่สามารถ
ให้การศึกษาบอบและกล่อมเกลาคิดใจของคนได้เพราะคนที่อยู่ในสภาพสังคมที่ดีจะซึมซับ
ลักษณะที่ดีติดตัวไปโดยไม่รู้ตัว ดังนั้น กระบวนการและวิธีการดำรงรักษาสภาพแวดล้อมที่
ถูกต้อง การมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมควมมีระเบียบวินัย ความสวยงามและ
ความสมดุลทางธรรมชาติในสถานศึกษา นอกจากจะสามารถให้ความรู้ความคิดแก่ทุกคนที่
อยู่ในสถานศึกษาแล้ว ยังสามารถส่งเสริมให้คนรู้สึกกระตือรือร้น ใคร่รู้ใคร่เรียน รู้จักวิธีการ
ดำรงชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและต่อสภาพ แวดล้อมอย่างถูกต้องด้วย และ สภาพแวดล้อม
ที่ดีจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชน กลายเป็นสถานที่ที่มีค่าของ
ชุมชน ส่งผลให้ทุกคนเกิดความภาคภูมิใจ เพิ่มความสนใจในการศึกษาและการเข้ามามีส่วน
ร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากขึ้น มีสถานศึกษาเป็นจำนวนมากเป็นที่ยอมรับ
ในฐานะหน่วยงานนำสังคมในชุมชน สามารถเป็นแกนนำในการพัฒนาและเป็นกำลังหลักของ
ชุมชนด้านต่างๆตามไปด้วย เช่น การอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน การพัฒนา
จริยธรรมด้าน สภาพแวดล้อมของคนในชุมชน การดำเนินงานอนามัยสภาพแวดล้อมภายใน
ชุมชน ซึ่งเท่ากับเป็นการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตและยกระดับจิตใจของคนทั้งชุมชน
ให้พัฒนาไปพร้อมกัน จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี
ทั้งแก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนด้วย (เสรี ลาขโรจน์, 2546 : 60)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อม โดยบัญญัติไว้ในหมวด 4 มาตรา 23 (2) กำหนด
ให้การจัดการศึกษา “ต้องให้ความรู้และ ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้
ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน” ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มาตรา
24 (5) “ส่งเสริมให้ ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก
สะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อ
การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆจากข้อกำหนดดังกล่าวพอจะคาดคะเนได้ว่า

สถานศึกษาน่าจะได้รับการมอบหมายให้มีบทบาทเป็นแกนนำในการมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมและทรัพยากร ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ชุมชน ประเทศและโลก จะกลายเป็นสถาบันหลักที่ให้ความรู้และประสบการณ์จริงในการจัดการ อนุรักษ์และพัฒนา รวมทั้งปลูกฝังจริยธรรมด้านสภาพแวดล้อมด้วย สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องรับภาระตั้งแต่ การให้ความรู้ สนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างความตระหนัก ในคุณค่าและความสำคัญของสภาพแวดล้อม ปลูกฝังค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อสภาพแวดล้อม และฝึกทักษะให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งต้องจะ รับผิดชอบต่อกันในสถานศึกษาแล้ว ยังจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา บุคคลและสภาพแวดล้อมนอกสถานศึกษาด้วย (นพพงษ์ บุญจิตราดุล. 2534 : 189-190) ได้กล่าวเกี่ยวกับนักบริหาร ไว้ว่า นักบริหารที่ดี ควรศึกษาให้ทราบและสร้างสิ่งแวดล้อมภายในให้อำนวยประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ของบุคคลในหน่วยงานให้ได้ผลดีต่องานขององค์กรให้มากที่สุด

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ เขต 24 ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ทุกโรงเรียนได้มีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ให้เอื้อต่อบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและให้มีความสอดคล้องทันต่อเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งระบบบริหารจัดการสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไป มีการรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากขึ้น ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดถึงอายุย่างเข้าปีที่ สิบหก ต้องเข้าศึกษาต่อตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ เป็นสาเหตุให้มีการขยายตัวในหลาย ๆ ด้าน แต่เนื่องจากสถานศึกษาได้รับการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษายังไม่เพียงพอกับความต้องการ เช่น อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถานศึกษาที่ทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาต้องแบกรับภาระเหล่านี้มากขึ้น ทำให้การบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร และสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดมีขนาดที่แตกต่างกันและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน การจัดสภาพแวดล้อมของแต่ละสถานศึกษาย่อมมีความแตกต่างกันบ้าง แต่ก็มีจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกันคือให้เป็นที่พักใจของบุคลากรในโรงเรียนทั้งผู้เรียน ผู้สอนและผู้บริหาร รวมทั้งชุมชน โดยรอบ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษา ให้บรรลุจุดประสงค์ตามเจตนารมของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 6) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการจัดการศึกษาที่จะส่งผลให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ มากขึ้น นอกจากจะสามารถให้ความรู้ความคิดแก่ผู้เรียนที่อยู่ในสถานศึกษาแล้วยังสามารถส่งเสริมให้คนรู้สึกระตือรือร้น ใคร่รู้ใคร่เรียน รู้จักวิธีการดำรงชีวิต และมีปฏิสัมพันธ์ ต่อกันและต่อสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้องด้วย และสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชน กลายเป็นสถานที่ที่มีค่าของชุมชน ส่งผลให้ทุกคนเกิดความภาคภูมิใจ เพิ่มความสนใจในการศึกษา และการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามากขึ้น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือชุมชน จึงเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู

ผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบงานด้านอาคารสถานที่ และรับผิดชอบการจัดสภาพแวดล้อมของอาคารเรียนและบริบททั่วไปของโรงเรียน จึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาต่อไป โดยคาดหวังว่าผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลเบื้องต้น สำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนของโรงเรียน รวมทั้งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารระดับสูงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาตลอดจนสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 อยู่ในระดับใด
2. ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

จำแนกตามสถานภาพ แตกต่างกันหรือไม่

3. ข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำแนกตามสถานภาพ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

สมมติฐานการวิจัย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ตัวแทนครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ จาก 55 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 165 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ตัวแทนครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 144 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวน จากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน และได้มาโดยการสุ่ม อย่างง่ายแยกตามสถานภาพ (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพ จำแนกเป็น

3.1.1 ผู้บริหาร

3.1.2 ตัวแทนครู

3.1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามกรอบแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของ รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ ได้แบ่งการบริหารสภาพในสถานศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (นรา สมประสงค์. 2546 : 67)

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.1 ด้านภูมิทัศน์

1.2 ด้านอาคารสถานที่

1.3 ด้านความปลอดภัย

2. สภาพแวดล้อมทางสังคม

2.1 ด้านการบริหารจัดการ

2.2 ด้านการเรียนการสอน

2.3 ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงความรู้สึกหรือการแสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อคำถามที่จำกัดของผู้วิจัยที่ได้สร้างขึ้น ต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามกรอบแนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน

ข้อเสนอแนะ หมายถึง การแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึกต่อการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ อย่างอิสระ ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถาม

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ร่วมบริหารจัดการในแต่ละโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียน หมายถึง การนำหลักเกณฑ์และแนวทางตลอดจนการนำปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อมาเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อันประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ บริเวณสถานศึกษา อาคารเรียน อาคารประกอบและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ในสถานศึกษาจำแนกเป็น

1.1 สภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมภายในสถานศึกษาที่สามารถมองเห็นได้โดยทั่ว ๆ ได้แก่ บริเวณสถานศึกษา บริเวณที่ตั้งอาคาร บริเวณที่พักผ่อน สวนหย่อมในสถานศึกษา

1.2 สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมภายในสถานศึกษา ได้แก่ สิ่งปลูกสร้าง ที่เป็นอาคารเรียน อาคารประกอบการ และห้องปฏิบัติการในสถานศึกษา

1.3 สภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย หมายถึง มาตรการและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่กระตุ้นจิตสำนึกของบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่อย่างปลอดภัย เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคลากรในสถานศึกษา

2. สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการอยู่และปฏิบัติงานร่วมกันของคนในสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของคนโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ จำแนกเป็น

2.1 สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ หมายถึง บรรยากาศการบริหารและการปฏิบัติงานบุคคลทุกฝ่ายที่มีความสุขมีความพึงพอใจ และมีแรงจูงใจในการทำงาน

2.2 สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนในห้องเรียนหรือบรรยากาศในห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ หลักสูตร สื่อการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

2.3 สภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล หมายถึง บรรยากาศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาที่อยู่ร่วมกัน ได้แก่ การอยู่ร่วมกันของครูกับบุคลากรในสถานศึกษากับนักเรียน และ นักเรียนกับนักเรียน

การเปรียบเทียบความคิดเห็น หมายถึง การนำแบบสอบถามที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละโรงเรียนที่ได้แสดงความคิดเห็นแล้ว มาเปรียบเทียบหาความแตกต่างกันในทางสถิติ

สถานภาพ หมายถึง บทบาท หน้าที่ หรือตำแหน่งที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2553
2. ตัวแทนครู หมายถึง ผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2553
3. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถเป็นข้อมูลอันเป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร คณะครู ผู้สนใจ นำไปบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ได้
3. ความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อผู้บริหาร คณะครูและผู้รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ ได้นำไปปรับปรุง ประยุกต์ใช้และ

พัฒนาแล้ว สภาพภูมิทัศน์ ตลอดจนอาคารสถานที่และทรัพยากรใน โรงเรียน จะมีความร่มรื่น มีบรรยากาศที่ดี มีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและตลอดไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY